

## ENKELE ALGEMENE OPMERKINGEN VOORAF

Ik heb getracht een kleine reconstructie te maken van hoe het er in 1931/32 is aan toegegaan bij de verbouwing van ons kerkgebouw. Veel is niet terug te vinden in het kerkarchief. We hebben slechts de nota's, neergeschreven door pastoor Van de Weerd (zie verder), die daarbij verwijst naar de archieven van de kerkfabriek.

Het enige wat wij echter op dit ogenblik bezitten is het kasboek van die tijd, maar de gegevens hierin zijn zeer summier : bv. staat er telkens vermeld "ontvangen van... met de som", en daarna "betaald aan den eerw. heer pastoor voor vergroting der kerk... met vermelding van diezelfde som". Blijkbaar was het de pastoor die alles regelde, en diende de kas van de kerkfabriek enkel als doorgeefluik.

Aan de hand van de nota's van pastoor Van de Weerd kunnen we ons echter toch wel een beeld vormen van de verbouwingen die er zijn gedaan, al hebben we dan ook enkel de plannen van de architect maar geen beschrijving.

Ontwerp 1 is blijkbaar het basisontwerp, maar dit bleek dan technisch niet uitvoerbaar voor wat betreft de vensters van de middenbeuk (2 vensters bovenaan). Vandaar plan 2 (met ronde vensters), dat echter ook niet is uitgevoerd. Het is alsof de huidige constructie van de vensters is uitgevoerd zonder een nieuw plan. Als we dan de volgorde van de plannen bekijken, lijkt het of het doorbreken van de achteringang ook pas nadien is ter sprake gekomen, want er is hiervoor een nieuw, afzonderlijk, plan opgemaakt met een latere datum.

Ik heb van de plannen een foto gemaakt, gewoon als illustratie van het geheel. Zoek niet naar details (bv. afmetingen) op deze foto's. Dat is helemaal niet de bedoeling.

Hier in 't kort een opsomming van al de bijlagen :

### Plannen

- 01.Ontwerp1A----- 1e ontwerp met dubbele vensters in middenbeuk
- 02.Ontwerp1B----- Grondplan bij 1e ontwerp
- 03.Ontwerp1C----- Lengtedoorsnede 1e ontwerp
- 04.Ontwerp1D----- Breedtedoorsnede 1e ontwerp
- 05.Ontwerp2A----- Gewijzigd ontwerp met ronde vensters in middenbeuk
- 06.Ontwerp2B----- Grondplan bij 2e ontwerp
- 07.Ontwerp3A----- Voor- en zijzicht toren na verbouwing
- 08.Detail ontwerp3A ----- Detail grondplan toren na verbouwing

### Foto's kerk

- 09.Kerk-1-1930
- 10.Kerk-2-1930
- 11.Kerk-3-1930
- 12.Kerk-4-1930
- 13.Kerk-5-1930
- 14.Kerk-zijingang1930
- 15.Kerk-binnen1-1930
- 16.Kerk-binnen2-1930
- 17a. Kerk binnen Kerstmis1969
- 17b. idem
- 17c. idem
- 18. Situatie vanaf 1972 (foto genomen in 1981)
- 19.Kerk2001-A
- 20.Kerk2001-B

- 21.Toren2001-A
- 22.Toren2001-B

### **Een paar foto's nostalgie**

- 23.Dorpstr
- 24.Processie
- 25.Paraplu's

Uit de afrekening van pastoor Van de Weerd kunnen we opmaken dat de uiteindelijke afrekening veel hoger opliep dan oorspronkelijk begroot (*Is dit een veeg teken voor onze komende kosten?*). We zien ook dat het boogvormig gewelf en de vensters in de middenbeuk pas later aan de verbouwing zijn toegevoegd, wellicht omdat het op gebied van constructie niet anders kon.

Tot slot nog een kleine anecdote, mij verteld door Guillaume Thoelen (zaliger), en te nemen zoals zij mij werd overgemaakt. In de rekeningen, door pastoor Van de Weerd opgesomd, vinden we nergens de toegangsdeuren naar de kerk. Volgens G. Thoelen werden die door zijn vader gemaakt, maar heeft hij voor een groot deel achter zijn centen kunnen fluiten. Alhoewel hij meermaals gereclameerd zou hebben bij pastoor Van de Weerd, zou hij zijn geld toch niet gekregen hebben, gewoon omdat er geen geld meer was. De pastoor zou bij betrokkene een beroep gedaan hebben op zijn goede wil met de vraag zijn schulden aan de kerk kwijt te schelden, of iets in de aard (de juiste zegswijze van G. Thoelen is mij intussen ontgaan)...

### **E.H. Henri Van de Weerd**

- ° 23-05-1872 te Elen
- + 06-05-1955 te Luik
- werd kapelaan te Hoeselt op 1 januari 1928;
- volgde pastoor Indekeu op te Hoeselt op in 1929;
- deken te Borgloon op 17-10-1934;
- deken te Tongeren in 1943;
- kanunnik te Luik in 1954.

E.H. Van de Weerd is dus niet lang in Hoeselt geweest, maar naast de vergroting van de St-Stefanuskerk, had hij ook nog andere bouwwerken op zijn actief :

- verdere afwerking van nieuwe klaslokalen op de Nderstraat;
- bouw van kapel en kapelanij op de Nederstraat.

We willen ons echter beperken tot de verbouwingen aan onze kerk, en geven hierna (op p. 3-5) de tekst weer zoals gepubliceerd in het tijdschrift "Het Hoeselts Dorpsverleden" (jaargang 2 - 1973-74, nr 14 van dec. 1973). Deze tekst is voor een deel gehaald uit de hierna besproken teksten, maar we geven hem toch liefst integraal weer. In dit nummer staat ook vermeld dat het parochiearchief in 1961 door pastoor Hoessels op het Rijksarchief te Hasselt werd gedeponereerd. Wellicht kunnen we daar - indien dit nodig zou blijken - nog bijkomende informatie vinden.

## VERGROTINGSWERKEN AAN DE STEFANUSKERK EN RESTAURATIE VAN DE TOREN

1931-32

De parochiekerk van Hoeselt was door bevolkingsaan groei na de kerkvergroting van 1896 weer te klein geworden. Mgr. Simenon, na studie van een uitgebreid verslag over kerkgangers, afstanden en andere cijfers, gaf bevel over te gaan tot vergroting van de parochiekerk en latere oprichting van een hulpkapel op de Nederstraat. Dit gebeurde op 23 december 1929, maar het zou nog een jaar aanlopen vooraleer plannen en bestek zouden worden goedgekeurd. Het door Kan. Lemaire ingediende vergrotingsplan beviel niet. Op 13 februari 1930 komt architect Gersler naar Hoeselt : het door hem voorgelegde plan bevalt. Ook dhr. Christiaens van Tongeren is geïnteresseerd voor de vergrotingswerken. Op 11 maart 1930 wordt het bouwplan door de gemeente goedgekeurd, zijzelf zal de bouw uitvoeren om alzo subsidie te kunnen bekomen en stemt een geldelijke tussenkomst van 100.000 fr. Op 6 april wordt aan dhr. Gersler en dhr. Ulix opdracht gegeven een definitief plan en bestek op te maken. Het ingebracht bestek liep op tot 574.000 fr.

Op 12 december 1930 verwerpt de Commissie voor Monumenten de vergrotingsplannen als te gevaarlijk, "om de kinderachtige reden dat zulke kerkmuren dikwijls van binnen maar opgevuld zijn", schrijft pastoor Van de Weerd. "Waarom kwamen ze niet zien of ze opgevuld waren ?", vraagt hij zich af. De commissie beval de kerkmuren volledig af te breken en nieuwe te bouwen, hetgeen volgens hen niet méér zou kosten. Het ging erom gedeelten van de zijmuren van de kerk te bewaren om daarin de openingen uit te kappen voor het aanbrengen van de bogen die toegang zouden geven tot de nieuwbouw van de zijbeuken. Op 27 december was het nieuwe plan en bestek gereed; er was alweer een gans jaar verlopen en de kosten beliepen nu 121.000 fr meer of de globale som van 695.000 fr.

Toen op 16 februari 1931 de plannen te Brussel goedgekeurd waren, moest er worden uitgezien naar de financiering van de bouwwerken. Het Kerkfabriek besloot tot de verkoop van kerkgronden. De schatting van deze gronden moest aan de Deputatie worden voorgelegd. Dhr. Jan Thewissen, voorzitter der Boerengilde, schatte de minimumopbrengst voor de openbare verkoop op 371.000 fr, dhr. Ulix Arthur, klerk van Notaris Van Bockrijck schatte 100.000 fr minder. Het gemiddelde schommelde rond de 322.750 fr. De openbare verkoop, die doorging in de gildezaal, genoot een onverwacht succes, alleen het land onder Bilzen gelegen bleef onverkocht. Toch bracht de totale verkoop de som van 501.576,15 fr op! (Gronden te Hoeselt voor 239.842,84 fr; te Romershoven voor 126.576,09 fr; te Henis voor 45.002,79 fr ; te Rixingen voor 64.541,61 fr en te Beverst voor 25.612,82 fr). De openbare verkoop ging door op 21 april 1931; op 4 mei volgde de goedkeuring door de Deputatie, gevolgd door de goedkeuring van het Ministerie.

Op het feest van het H. Hart, 12 juni 1931, had de aanbesteding plaats. De laagste onderschrijver was van dhr. Alfons Van den Eynde van Heverlee : 582.000 fr. Wel werd die som later verhoogd omwille van verschillende belangrijke wijzigingen en allerlei bijwerken. De aannemer vond het totale afbreken van de zijmuren te gevaarlijk : de bogen van de zijbeuken binnen de oude kerkmuren rusten nu op kolommen van 50 cm vierkant, in gewapend beton, bekleed met bakstenen. Bij de werken heeft zich geen enkele scheur voorgedaan.

Op 5 juli 1931 kwamen de eerste materialen toe en men begon met het uitkappen van grote openingen in de zijmuren. Een maand later kwam het Koninklijk Besluit van goedkeuring. Gezien de bedragen van het bestek lager waren uitgevallen dan verwacht, werd de staatstoelage van 40.000 fr teruggebracht op 33.465,10 fr. Gedurende de zomermaanden werd er flink doorgewerkt? Ondertussen gingen de goddelijke diensten door in de Gildezaal, tot noodkapel ingericht.

Pastoor Van de Weerd heeft zich bijzonder verdienstelijk gemaakt ter gelegenheid van deze vergrotings- en restauratiewerken. Na het advies te hebben ingewonnen van bekwame vakmensen heeft hij kerk en toren onderworpen een een bijzonder oudheidkundig onderzoek. Zo werd bij het opbreken van de oude kerkvloer de grafkelder opengemaakt en terdege onderzocht. er deden allerlei fantastische geruchten de ronde als

waren er toen grote schatten ontdekt. De waarheid is dat hij een getrouw verslag opmaakte van de gevonden graven, waarvan de beschrijving verscheen in het tijdschrift Limburg <sup>(1)</sup>.

Onder het hoogzaal werden resten teruggevonden van de zware pijlers die de voormalige kerk schraagden. Zijn bijzonderste verdienste is evenwel de restauratie van de oude toren.

Laten we hemzelf aan het woord :

*"De oude toren is gebouwd met romaanse bogen aan de buitenkant en gotische bogen langs binnen, dus wel uit de begintijd van de gotiek, rond 1250. Tot de hoogte der bijgebouwen uit de 18e eeuw (1767-1768) en de onooglijke Calvarieberg van ongeveer 8 meter hoog, vonden we een primitief bouwwerk uit gekapte stenen langs de drie buitenkanten van de toren, zuid, west en noord, langs binnen aangevuld en versterkt met mergelblokken. Aan de oostkant (tegen de hoogzaal) bestaat dat bouwwerk niet. Wat is dat oorspronkelijk geweest? Een groot deel van de middenbeuk van de romaanse kerk uit de tiende eeuw! Redenen : aan de westkant vonden we de ingang der oude kerk, zeer laag geworden door het feit dat de begane grond en de vloer van de kerk in de loop der eeuwen ongeveer 70 cm verhoogd waren geworden. Die ingang hebben we ongeschonden bewaard maar hogergebracht voor het gebruik."*

We herinneren ons nog dat de toegang tot de kerk achteraan langs zijdeuren geschiedde en dat op de plaats van de tegenwoordige ingangdeur een Calvarieberg achter glas was aangebracht.

*"Aan de noord- en zuidkant is er een grote boog van 2,50 m doorsnede : dit is niet de oude ingang maar wel de laatste boog van de middenbeuk der oude romaanse kerk. Boven die boog staat er een romaans venster : het is het laatste venster van de voormalige zijbeukjes en diende tot verlichting van de middenbeuk. Aan de oostkant bestaat die primitieve bouw niet : daar liep eertijds de middenbeuk voort, getuige daarvan de grondvesten der zware pijlers die we onder de kerkvloer terugvonden. Zij waren uit dezelfde gekapte stenen."*

De huidige toren, die niets anders is dan een overblijfsel van het achterste deel van de romaanse middenbeuk, meet 7 m in de breedte, de gebruikelijke lengte van de primitieve romaanse kerkjes was gewoonlijk 15 m. Met deze gegevens zou het niet moeilijk zijn het grondplan van de eerste stenen kerk van Hoeselt terug samen te stellen. Het was een kerk zonder toren. Wat nu een massieve verdedigingstoren lijkt, is een ombouwing !

De onderste torenruimte - voorheen afgesloten bergplaats waar de zware klokkenkoorden hingen - werd nu verfraaid en als voorportaal en toegang tot de kerk omschepen. Bij die gelegenheid werd in de vloer onder de toren een halve grafsteen ontdekt, die samen met de andere helft die werd gevonden onder de Calvarieberg vóór de toren, netjes werd ingemetseld in een zijmuur. Het is de grafsteen van schepen Arnold de Moffarts en zijn echtgenote Lutgardis Catharina de Heusch, respectievelijk overleden in 1676 en 1730. Die steen draagt de adeldomskwartieren van de families de Moffarts, Schoubbelars, Corswerm, Heers, Heusch, Hinnisdael, Vaes en Putmans<sup>(2)</sup>.

Andere bijkomende werken drongen zich op in de loop der werkzaamheden. De onderbouw van de toren werd langs drie zijden vrijgemaakt van de nutteloos geworden bijgebouwen : de overdekte ingang zuidoostwaarts werd vervangen door een centrale toegangspoort en de glazen kas met Calvarieberg westwaarts werd overgebracht naar de achterkant van het kerkschip. Nu pas kwam de merkwaardige romaanse onderbouw van de toren tot zijn volle recht.

In de drie kerkbeuken werd een sierlijk boogvormig gewelf van bakstenen aangebracht. Deze gewaagde onderneming leidde op 10 december 1931 tot een fataal werkongeval. Een gedeelte van het nieuwe gewelf stortte plots in, vernielde gedeeltelijk de eiken statiebanken van de voormalige adellijke families en kostte het leven aan een arbeider. De werken liepen een maand vertraging op en er kwam een proces dat drie jaren

<sup>(1)</sup> Van de Weerd, H., "Uit het verleden van Hoeselt - de Grafkelder" - Limburg, XXIV, 1943, 81-82.

<sup>(2)</sup> Van de Weerd, H., *ibidem*, p 83.

duurde. Advocaat dhr. Georges Meyers pleitte tenslotte te Luik alle betichten vrij van aansprakelijkheid en hij deed het gratis. Het was een zeer pijnlijk incident.

Ook de vensters van de middenbeuk moesten worden vergroot en verhoogd ; op het kerkhof moest langsheen de kerkmuren een geplaveid wegje worden aangelegd ; er werd een speciale doopkapel voorzien en een brede zijuitgang langsheen het grafmonument van dichter L. Lambrechts en het gedenkteken van de gesneuvelden. Bij de vergrotingswerken werd door de firma Boogaerts gezorgd voor een verwarmingssysteem op steenkolen. Daartoe moest een tunnel worden gegraven voor de aanvoer van de kolen.

Op Sinksendag 1932 kwam alles gereed : verfwerken, aankoop van nieuwe stoelen, preekstoel geschonken door de aannemer, enz.

Op 8 juli 1932 werd de vernieuwde kerk plechtig gewijd door Z. Exc. Mgr. Kerkhofs, bijgestaan door Mgr. Simenon en E.H. Kan. Postelmans. Op de feestdis die erop volgde waren aanwezig burgemeester Timmermans, bouwmeester Ulix (dhr. Gersler was ongesteld), aannemer Van den Eynde en 29 priesters, nl. al de priesters te Hoeselt geboren en de pastoors van het dekenaat Bilzen. Het was de bekroning van onzegbare inspanningen en offers.

# VERGROTING VAN DE ST-STEFANUSKERK TE HOESELT

## TRANSCRIPTIE VAN TWEE TEKSTEN NEERGESCHREVEN

DOOR PASTOOR H. VAN DE WEERD

(pastoor te Hoeselt van 1929-1934)

De kerk was sedert lang te klein ; de volledige school op Nederstraat bracht van zelf spraak van een kapel ter plaatse.

Gevolg aan een uitgebreid verslag over de toestand met plan, afstanden en cijfers, gaf Mgr. Simenon bevel te beginnen met de vergroting der kerk, waarna de kapel van Nederstraat zou komen, waarvoor al dadelijk een aanvraag tot erkenning aan 't Ministerie werd ingezonden door het Bisdom. Verslag en briefwisseling te vinden in 't archief der kerk. Ik kondig de gezamenlijke werken aan voor kerk, kapel en scholen op 1.500.000 fr en verzocht gebed, steun en geld van de parochianen.

Volgen hier enige datums :

- 23-12-1929      Beslissing van Mgr. Simenon aangaande de uit te voeren werken.  
Kan. Lemaire van Leuven vond de vergroting mogelijk, doch zijn vergrotingsplan beviel niet.
- 13-02-1930      Bezoek van architect Gessler, schets bevalt.
- 28-02-1930      Voorlopig uitgewerkte schets van Hr Gessler. Mr. Christiaens van Tongeren wil zich opdringen docht brengt geen plan.
- 11-03-1930      Aangenomen door de gemeente die de bouw zal uitvoeren om subsidie te kunnen bekomen en stemt een geldelijke tussenkomst van 100.000 fr.
- 06-04-1930      Opdracht aan architecten Gessler en Ulrix definitieve plannen met bestek te maken, het ingebracht bestek bedroeg 574.000 fr.
- 12-12-1930      Afkeuring door de Commissie van Monumenten als te gevaarlijk om de kinderachtige reden "dat zulke dikke muren dikwijls van binnen maar opgevuld zijn" (waarom kwamen ze niet zien of ze opgevuld waren?), de commissie beval afbreken der muren tot aan 't dak en bouwen van nieuwe, wat niet meer zou kosten.
- 27-12-1930      Nieuw plan en nieuw bestek gereed, bestek 695.000 fr of 121.000 fr meer.
- 16-02-1931      De plannen goedgekeurd te Brussel.
- 23-01-1931      Beslissing voor verkoop van gronden.
- 04-05-1931      Goedkeuring van de Deputatie, gevolgd van de goedkeuring door 't Ministerie.
- 12-06-1931      Op feest van het H. Hart aanbesteding te Hoeselt. De laagste onderschrijving van Mr; Alphons Van den Eynde Heverlee Leuven bedroeg 582.000 fr. Som die later vermeerderde, door verschillende belangrijke wijzigingen en bijwerken. Het afbreken der muren, door de Commissie bevolen, werd afgekeurd als te gevaarlijk door de aannemer. De kerk rust nu op gewapend betonnen kolommen van 50 cm op 50 cm, bekleed door bakstenen. Geen enkele scheur heeft zich voorgedaan.
- 05-07-1931      Aankomst der eerste materialen.
- 07-08-1931      Koninklijk besluit van goedkeuring.
- 22-09-1931      Vermindering der staatstoelage van 40.000 fr op 33.465,10 fr wegens lagere aanbesteding dan bestek.

- 10-12-1931 Instorting van een deel van het nieuw gewelf, een maand vertraging en een driejarig proces dat op algemene vrijspraak uitliep.
- Sinxen 1932 Alles gereed. De preekstoel werd geschonken door de aannemer.
- 08-08-1932 Plechtige wijding der vernieuwde kerk door Z. Ex. Mgr. Kerkhofs, bijgestaan door Mgr. Simenon en E.H. Kan. Postelmans. Na afloop der plechtigheid feestdis : burgemeester Timmermans, bouwmeester Ulrix (Gessler ontsteld), aannemer Van den Eynde en 29 priesters : al de priesters geboren van Hoeselt en de pastoors van 't dekenaat waren uitgenodigd.

**KOSTEN i.v.m. VERBOUWINGSWERKEN**

*Pastoor Van de Weerd geeft ook de kosten weer met betrekking tot de verbouwingen. We geven ze hierna volledig weer, niet zozeer omwille van de bedragen, maar wel omwille van de werken die toen aan de kerk zijn uitgevoerd.*

Alhoewel de aanbesteding gedaan werd voor de globale som van 582.000 fr, bleef het daar niet bij : verschillende bijwerken werden toegevoegd en veranderingen drongen zich op in de loop der werkzaamheden, bv. de vensters der middenbeuk welke verhoogd moesten worden daar het plan onjuist werd bevonden, 't ontdekken van de ondertoren die absoluut moest bewaard.

De voornaamste bijwerken waren :

- het boogvormig gewelf
- de verhoogde vensters
- de herstelling van de toren
- paveiweg langs de kerk
- opgang naast het monument
- tunnel voor verwarmingskelder
- bezetting van de bovenkamer der sacristie, enz.

Zie de omstandige staat der afrekening met Mr. Van den Eynde en de architecten Gessler en Ulix, totaal met kosten van aanbesteding, provinciale afhouding en bewakingskosten : 767.193,60 fr.

Wij laten hier volgende de omstandige staat der onkosten voor de bouw, bijkomstigheden en kerkenbehoeften volgen : van al deze uitgaven ligt kwijting in de bundel van het kerkarchief.

Van den Eynde, aannemer	717.346,66
Provinciale afhouding	14.346,94
Gerard Gielen : bewaking, zie bestek	4.500,00
Aanbestedingskosten, zie bestek	1.000,00
Architecten Gessler en Ulix	30.000,00
Nieuwe kerkstoelen : 1932 + 1458 + 11521,33 min 365,75 van stoelen	
dr E.Zusters + vracht der stoelen 38	14598,60
Alg. Koophuis : modelstoel	38,00
Erckens : schilderen van 't koor, van de corniche, meubels kuisen en ...	3.943,75
	2.155,25
	2.980,00
	40,00
Snellinx Lambert : verandering van hoogzaal, biechtstoelen enz.	1.635,76
Van Tongelen : invoegen van het koor 7166,05, daarop is betaald door gewone rekening der kerk 6847,20, blijft	318,95
Huppen : schildering fresken boven koor	3.500,00
H. Thoelen : nieuwe corniche aan 't koor	2.123,60
Huybrechts : reparatie der vensters in 't koor	546,90
Maurissen : goot in corniche koor, enz.	1.500,05
Maurissen : poort der pastorie en reparatie kerk	2.587,35
Peeters : nieuwe installatie electriek afkorting	5.000,00
Providebit : kleren voor de misdienaars (9)	1.176,90
Van Poulle : porte-wissel	136,75
Ursulinen : Overpelt reparatie ornamenten	739,00



Spaas : voorraad kaarsen na ontslag koster	1.050,00
Wilmotte : herstelling der schone zilveren flambouwen voor oud ijzer op zolder	623,50
Grootaars : herschilderen der H. Beelden	1.387,00
Bressers : aankoop en vracht beeld H. Jozef	907,00
Mouffaert : deksel der doopvont	1.370,00
E. Zusters : lijnwaad voor de kerk	630,30
Brandt : marmer op credencen	175,60
Ursulinen : reparatie ornamenten	1.997,80
Boogaerts : calorifère 22500 + plaatsing + 15 t kolen	23.701,10
id. vracht	469,00
id. vracht previs refractaris	268,00
id. roosters	36,50
id. roosters	23,00
2 werklieden 6 dagen	544,00
" vracht van kolen	306,00
H. Goffin : verfwerken in kerk en kapel	2.385,80
Bressers : H. Theresia	250,00
Vandeloo : reparatie orgel	4.530,00
Reynaers : torenkruis, goten van toren	625,00
Maurissen : goot van de toren	346,25
Maurissen : kerk, kapel enz. reparatiën	307,15
L. Snellinx : reparatiën en nieuwe kinderbanken	787,75
Vracht : asse bij kosterwijding	20,00
Honorarium kerkwijding Bisdom	300,00
Mauquoy : zegel der parochie	236,00
Glazen voor processie	82,50
Gordijnen aan biechtstoelen	100,00
Belisia : 2 standers voor bloemen	51,30
 TOTAAL	 <hr/> 853.776,21

Voor meer bijzonderheden zie de rekeningen en de kwijtingen in het kerkarchief.

## INTERVIEW MET WERNER MOORS

20 APRIL 1999

Op hogervermelde datum had ik een lang gesprek met Werner Moors over de verbouwingswerken aan de kerk in 1932. Werner was op dat ogenblik 17 jaar en herinnert zich nog wel een en ander. Ik geef hieronder in telegramstijl de zaken weer uit dit gesprek die het meest relevant zijn m.b.t. de verbouwing van de kerk. Of de beweringen van betrokkene altijd met de werkelijkheid overeenkomen is moeilijk te zeggen. Hij spreekt bv. van de crypte ("zag er rommelig uit...") terwijl pastoor Van de Weerd juist een omstandig verslag maakte van wat hij daar heeft gevonden.

### **Vloer**

De vloer in de kerk werd volledig vernieuwd. De oude vloer was er een in de aard van de huidige vloer in het hoogkoor.

### **Crypte**

Onder de huidige vloer ligt een tamelijk grote crypte. De toegang daartoe was vroeger een blauwe steen van 1 m breed. De crypte vertrok ongeveer midden in de kerk (dus op de hoogte van de huidige zij-ingang) en liep zo naar voor (tot waar ??). Er was geen trap naar beneden, maar ze was wel tamelijk diep (men kon er meer dan rechtop in lopen). Aan de toegang was de crypte ongeveer 1 m breed, maar ze liep dan breder uit verder naar voor (breedte : tot aan de huidige preekstoel ??). Het zag er in de crypte rommelig uit, en er was niets definieerbaars meer te vinden.

Werner vermoedt niet dat de crypte is dichtgegooid. Hij denkt dat de huidige vloer er gewoon overheen is gelegd.

### **Gewelf**

Blijkbaar was er voorzien om de ganse kerk te overwelfen zoals op het hoogkoor, dus met kleinere bogen. Na de instorting van een deel van het gewelf heeft men dan geopteerd voor de huidige toestand.

*Nota : Er is trouwens bij de instorting ook een man omgekomen, die onder de vallende brokstukken stond. Pastoor Van de Weerd vermeldt dit niet; hij zegt alleen "dat de instorting een maand vertraging veroorzaakte".*

### **Doopvont**

Deze stond helemaal achteraan in de kerk, onder de toren. De ingangen naar de kerk lagen toen nog langs de twee zijkanten van de toren, terwijl de huidige ingang nog bestond uit een wand in glazen tegels. Blijkbaar is deze wijziging zelfs niet in de originele verbouwingswerken opgenomen, maar werd ze tijdens de uitvoering der werken toegevoegd.

### **Zijbeuken**

Ten tijde van de verbouwingen waren er reeds graven die tot tegen het oude kerkgebouw lagen. Blijkbaar werd in die tijd niet zo nauw gekeken, want de lijken (of de resten ervan) werden zo maar publiek opgegraven, en naar de stoffelijke resten werd ook niet zo nauw gekeken...